

VEČERNI LIST

Cene po pošti:

za celo leto . K 84—

za pol leta . K 42—

za četrt leta . K 21—

za 1 mesec . K 7—

Za Ljubljano mesečno 7 K

Za inozemstvo mesečno K 12—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon štev. 50

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Dr. Žerjav bi rad mažarske volitve.

Dr. Žerjav je poverjenik za pravosodje. Prašajte ljubljanske sodnike, kako se potutijo pod komando tega moža, ki je znan slovenski javnosti iz časov rajnega Agro-Merkurja.

Dr. Žerjav se je učil mažarskih volitev od bivšega mažarskega patriota in svojega šefa Pribečeviča. Ta se je pa učil od grofa Tisze. Grof Tisza je zapiral, kadar mu je

huda predla, svoje protikandidate, sedaj bi dr. Žerjav to rad poskušal na Slovenskem.

V »Jutru« in »Narodu« naznanja, da je dr. Gosar v preiskavi radi zločina proti državi.

To je nedopustno vplivanje na volitve, ki je kaznjivo. Dr. Žerjav bo za to še dajal odgovor!

Kaj je »zagrešil« dr. Gosar?

Dr. Gosar je zagrešil edino le to, da je ob času prevrata preprečil, da bi bil dr. Žerjav prijatelj Milan Plut prodal sloven-

ske fante ententi, da bi se bili borili v Rusiji za tuje interese in tam poginjali.

Rešil je slovenske fante.

Dr. Gosar je rešil slovensko kri pred poginom v Rusiji ter slovenske fante pripeljal nazaj na Slovensko.

In radi tega hoče dr. Žerjav zapreti dr. Gosarja, misleč, da bo tik pred volitvami to vplivalo na javnost.

Dosegel pa je ravno nasprotno! Vsa poštena javnost je danes edina v tem, da je dr. Gosar storil svojo dolžnost do lastnih

rojakov, do lastne krvi.

Edina pa je javnost tudi v obsodbi Milana Pluta, ki je prodajal slovenske fante v Rusiji ententi, katera nam je bila tako prijazna, da je nam Slovencem oropala polovico zemlje in polovico rojakov!

Slovensko ljudstvo bo 28. novembra obsodilo dr. Žerjava, njegovo stranko in Plutove kupčije v Rusiji!

Nove hiše za delavske družine.

42 hiš za vagonarjev.

Izvedeli smo, da se bo v kratkem začelo graditi v Ljubljani 42 novih hiš za prebivalce vagonov in barak.

Denar z zgradbo teh hiš e je zbral v imenovanem fondu, ki ga je ustanovil dr. Gosar glasom stanovanske naredbe 166.

V ta fond so morali prispevati kapitalisti in milijonarji.

Radi kapitalistov in milijonarjev se je

tedaj vsa liberalna stranka z županom dr. Tavčarjem vred postavila v boj proti dr. Gosarju in njegovi naredbi.

Socialdemokracija, ki bi morala ščititi reveža, se je pa norčevala iz tega prizadevanja.

Sedaj bi mi le želeli, da se z zgradbo teh hiš čimprej prične, da bo konec vagonске mizerije.

Boj med socialdemokrati in komunisti v Trbovljah.

Za torek dne 23. t. m. je sklicala soc. dem. stranka ob 5. uri popoldne v Delavskem domu shod za člane in somišljenike.

Ze pred 5. uro se je zbralo nekaj komunistov v dvorani »Delavskega doma«, če ga imemo tako imenovati. Soc. demokracije so videli, da jim preti nevarnost, da jih bodo po številu komunisti nadkriljevali; zato so zaprli vrata. Na dvorišču se je zbrala par sto broječa množica komunistov in komunistin, ki je zahtevala, da naj se vrata v dvorano odpro. Slišati je bilo razne kli-

ke, kakor: »To ni nobeden delavski dom, ampak praščev dom! Naše krone so bile dobre, da se je zidal Delavski dom, sedaj pa vrata pred nami zapirate! Tega niti klerikalci niso storili!« itd.

Ko so soc. demokracije uvideli, da je zunaj stoječa množica razjarjena, so jim naposled vendar-le vrata odprli. Sedaj pa soc. demokracije niso upali zborovati in so zahtevali od gerentstva, da jim da orožno asistenco, kar se je tudi zgodilo.

Bivši tajnik tukajšnje soc. dem. delav. organizacije Bajt otvori naposled vendar-le sklicani shod in odda besedo Etbin Kristanu. Navzoča množica pa je pričela

kričati in razbijati, da je moral Kristan, ne da bi pričel z govorom, oditi. Nato so hoteli vršiti shod navzoči komunisti. Gerentstvo jim je z ozirom na javni red in varnost posameznika to zabranilo in je shod razpustilo.

Ko so razbili nekaj šip in polomili vrata na dvorani Delavskega doma, so odšli komunisti na dvorišče gostilne Božič, kjer so potem otvorili shod. Prizor, ki se je odigral, bi moral vsakemu zavednemu rudarju oči odpreti. Kakor ste svojčas znašali skupaj za zgradbo Delavskega doma, ravnotako znašate sedaj v blagajno komunistov. Ko bo enkrat ta polna in boste spravili nekaj ljudi v varno zavetje in pod streho, se vam bode isto zgodilo, da boste ostali pred vrati in se silo zahtevali vstopa v ono hišo, katero boste s svojimi žulji zgradili, kot ste Delavski dom.

Komunisti so izšli iz materialistične soc. demokracije, zato se bodo ravnali po njih naukih in zgledih. Zato rudarji le pridno nosite svoje trdo prislužene groše komunistom, da jim čimprej postavite hišo. Prej ko bode ta gotova, prej boste izpregledali, kdo je vaš pravi prijatelj!

Delavstvo Avstrije in Nemčije se otresa vlade socialdemokracije. Nikdar v teh deželah ni bilo slabše kot pod vladno socialdemokratov.

Socialdemokratski voditelji spravljajo milijone in se z njimi rede in bogate — ljudstvo pa trpi.

POGAJANJA MED POLJAKI IN RUSI.

LDU Riga, 24. nov. (Orient) Sovjetska delegacija je poljski delegaciji poslala noto, v kateri ji naznanja, da so se prekinila mirovna pogajanja, ker se poljska vlada baje ni ozi-

vala na sporazum z dne 14. oktobra glede preklica poljskih čet z volinjske fronte.

Predsednik poljske delegacije podminister Dabski se je obrnil do vojaških oblasti s prošnjo za pojasnila in je izvedel, da se po

zadnjih poročilih poljska armada po načrtu umika na demarkacijsko črto. V sled tega je Dabski na rusko noto poslal boljševiški delegaciji kratek odgovor in jo obvestil, da se poljske čete umikajo in je izrazil svoje obžalovanje, da so se mirovna pogajanja prekinila. — V nedeljo ob 21. je ruska delegacija predlagala, naj se pogajanja nadaljujejo.

Za ljudsko kožo.

Ob vsakih volitvah se stranke z lažnjivimi, zmotnimi in protiljudskimi programi love za novimi lažmi in obeti, da bi z njimi preslepili široke mase volivcev in jih pridobile zase. Toda kar doživljamo v tem oziru v naši novi državi spričo volitev v konstituanto, presega pač vse meje.

Tu imamo demokratsko stranko, o kateri vsak malo prebrisan čevljarški vajenec natančno ve, da jo drži skupaj le dvoje: kapitalistični interesi in protiversko svobodnjaštvo. Da more to dvoje držati pokonci gotovo politično kliko, je umevno, toda da bi kapitalizem in protiverstvo držala pokonci državo, tega pač tudi noben cvičkarski politik ne verjame. In vendar je dem. stranka nesramna dovolj, da trdi, da je ona edina državo vzdržujoča stranka in da voli za državo, kdor zanjo voli. No, države, ki bi bila odvisna edino-le od bankirjev in drugih takih ljudi, ki se žive od rezanja kuponov, od podpisovanja nezasluženih računov, od špekulacije in oderuštva in vrhu tega od plehkega svobodnjaštva, ki pa za parado vendar hodi tudi v cerkev — take države na svetu sploh ni.

Vsaka država korenini v širokih slojih delavnega ljudstva, živi in se razvija od produktivnega dela milijonov. Zgornji »deseteri tisoči«, to so bogataši in pripadniki poklicev, ki nosijo za lažno delo prekomerne zaslužke — od teh država nima drugega nego nekaj nakita. Ti države ne vzdržujejo in ne je opirajo, ampak se koté in rede na smetani, ki se zbira iz ljudskega znoja in ljudskih žuljev. Državo, ki bi se hotela opirati le na te vrhne sloje, bi kmalu z njimi vred zlodej jemal. A kako bi mogel delaven človek, človek, ki bodisi z rokami, bodisi z umom ustvarja za splošnost in ima sam od svojega dela komaj toliko, da more skromno živeti — kako bi mogel tak človek sam dati prvenstvo stranki zajedalskih slojev v državi in voliti zanjo — to je

za zdravo glavo nepojmljivo in nemogoče.

Naj vsak premisli, da s tem, da voli za demokrate, podpisuje vse dosedanje in vse prihodnje **predpravice kapitalistov in vseh vrst bogatašev.**

Prvi mož, ki ga imajo demokrati v svojih vrstah in na katerega zidajo vse svoje nade — dr. Tavčar — se je očito in brez najmanjšega pridržka postavil na stran kapitalistov celo v stvari, kjer bi kot župan stolnega mesta, ki šteje ogromno večino delavcev in drugih neposedejočih slojev, tega nikdar storiti ne smel. Liberalizem je oče modernega kapitalizma in kri ni voda! Kar je liberalnega, ali po novem demokratskega, je kapitalistično, je delavnemu ljudstvu sovražno. Strašno neumna ovca bi moral biti tisti delavec, kmet, mali obrtnik ali uradnik, ki bi hotel sam sebi voliti za gospodarja volka!

Stari liberalizem se je spričo nove dobe prelevil in oblekel novo demokratsko kožo. Toda da svoje kapitalistične čudi ni prav nič izpremenil, je z vsem svojim dosedanjim delom v naši državi na debelo pokazal. Saj so imeli demokrati v Jugoslaviji doslej odločilen vpliv v Belgradu — kako so nam uredili državo? Tako, da vse kar škriplje od nezadovoljnosti, tako da smo izgubili Koroško in Primorje. Samo enim se dobro godi v Jugoslaviji, a to so bankirji, špekulanti, izvozniki, verižniki in drugi taki ptiči. To se pravi: demokrati so v Jugoslaviji samo kapitalistom — sebi dobro poskrbeli, vse druge pa pogнали v šupe in vagon ali drugače na trnje in kamenje. Sedaj jim gre za to, da se ohranijo na svojem mehkelem sedežu tudi v bodoče.

Ti razvajenci se trnja in kamenja, dela in znoja strahovito boje. Odtod njihovo obupno prizadevanje sedaj ob volitvah, da se rešijo poraza. Gre sedaj za tvojo kožo, delavno ljudstvo!

Dne 28. novembra na volišče za stranko ljudstva!

† IVAN CANKAR O LIBERALIZMU.

Najhujšo in najznačilnejšo obsodbo nad slovenskim liberalizmom je izrekel † Ivan Cankar, ki piše:

»Da, vidiš: Boj s klerikalizmom je lahak, jednostaven in zanj ni potrebno posebnih talentov, ne posebnega poguma: vsak paglavec je lahko liberalen veljak, občinski svetnik in nositelj svobodne misli; tudi analfabetu je na razpolago gnojnice dovolj, da jo razlije nad najbližjim kaplanom. Ali neizprosni in težak bo boj s tem zlaganim, nazadnjaškim, hinavskim liberalizmom, ki nima niti toliko iskrenosti, da bi nastopil za svoje ideje — kolikor jih ima — temveč laže svojmnasprotnikom, laže svojim pristašem, laže sebi v svoj lastni nos, laže na desno in levo, dokler se mu ne bo naposled za zmirom zaleleto. Je med njimi nekaj poštenih ljudi, ali ti prisegajo v svoji slepoti na program, ki je že zdavno izpolnjen v vseh svojih točkah, tvorijo stranko, ki nima več nobenega cilja, ki se bori samo še s senami. Svobodomiselnost stranke, ki bi slonela na resničnih potrebah naroda, na Slovenskem ni. Zato je danes zastoj ves boj s klerikalizmom: liberalna stranka je sojena in obsojena; taka, kakršna je, bo izginila jutri ali pojutrišnjem. Da bi izginila čimprej. Nevarna je pravi svobodni bolj kot armada kaplanov-agitatorjev. Meni se gabi vselej, kadar govorim »Narod« o svobodi. V tej stranki, katere edini program obstoji v razkrinkavanju farovških kuharic, je izključena vsaka svoboda, vsaka individualnost; pač pa grasiira v nji surova nevednost po prosti volji. Ta stranka je zavrnila polovico narodovega duševnega kapitala; ona je potisnila duševni nivo naše inteligence pod ničlo; živi se od zlagane-idealnih fraz in podlih dejanj, a njeno čisto je tema, kakor bi rekel Levstik. Dovolj!« (Glej »Zločin nad domovino«, stran 84 in 85!)

Tako torej o liberalni stranki † Ivan Cankar, ki so ga svobodomislec vedno smatrali za svojega. Kdor se hoče prepričati o resničnosti Cankarjeve obsodbe, naj čita »Jutro«, »Narod«, »Domovino« in »Kmetijski list«. Satansko strast mora imeti v duši, kdor piše iz-

vestne članke in notice v omenjenih listih v tako podlo nizkotnem tonu. Ljudstvo srce iz svobodomiselnega liberalnega časopisja dan za dnem strup. Izgublja samobitnost in samolastno razsodnost. Kriv je tega liberalizem! Te in Cankarjeve besede naj si denejo za klobuk gg. Tavčar, Žerjav, Kukovec, zlasti Milan Plut itd., itd. Boj zoper klerikalizem je boj za duševno svobodo naroda, je boj za kulturni napredek vseh panog. Delavno ljudstvo! Bodi 28. novembra 1920 neizprosni sodnik nad liberalizmom, nad to duševno epidemijo človeštva!

LIBERALCI ZA DRŽAVNE USLUŽBENCE

Sedaj pred volitvami se liberalci cede same ljubezni do »nižjih slojev«. Posebno so jim pri srcu državni sluge. Toda ti znajo o tej liberalni ljubezni drugo pesem. Prav dobro se spominjajo, kako je liberalni kandidat profesor Reisner na shodu uradništva nastopal proti slugom, češ, da so leni, da nimajo izobrazbe, da vsled tega tudi ne zaslužijo take plače, kakoršno imajo. In vendar je socialno čisto pravično, da dobi sluga, ki ima morda 8—10 otrok, tako plačo, da bo lahko izhajal in družino prehranil. Razumljivo pa je, da bo slugova družina 10 glav brez dvoma porabila toliko, kolikor porabi kak dvorni svetnik, če je s a m. Da so sluge dobili doklade za svoje družine, to uradnikom ni bilo v škodo, pač pa liberalci hočejo sluge povsod prikrajšati. Sluge bodo 28. novembra liberalcem že pokazali!

ŠIROKA USTA.

Ko človek pogleda zadnjo »Domovino«, ki obstoji iz samih velikih črk in bombastičnih fraz, se zdi, kakor ena sama široka usta. Med vsemi liberalnimi listi se »Domovina« najbolj odlikuje po svoji surovosti; obrekuje tako, da se krešejo iskre. Menda ga ni greha in ne narodne in človeške nesreče, ki bi je ne bili zakrivali ti presneti klerikalci. Ne Viljem in niti avstrijski diplomati, ampak slovenski klerikalci so krivi svetovne vojne. To si bodo morali zgodovinarji zapomniti. Ne stari

Volivna skrinjica S. L. S. na Kranjskem je na tretjem mestu. Kandidatna lista je črnotiskana na belem papirju brez rdečega križa. V Ljubljani je skrinjica S. L. S. na drugem mestu.

avstrijski liberalni kapitalizem, ampak naš ljudstvo. Tudi niso seveda agitirali za vojna posojila liberalni magnati, ki so radi denuncirali na desno in levo, ampak klerikalci so to storili. Oni so drli kmeta, dasi je ista »Domovina« priznala še pred kratkem, da je S. L. S. mnogo storila za gospodarsko povzdigo Slovenije. Laž ima kratke noge, ta pregovor se uresničuje nad liberalci.

»DOMOVINA« IN DOMOVINA.

Da je liberalcem njih stranka, narod, država eno in isto, priča tudi »Domovina«, ki prav po liberalno psuje naš narod in ga ponižuje. Pravi: »Mi bi raje videli, ko bi bilo naše ljudstvo tako, kot je n. pr. srbsko, med katerim ni pismenost tako razvita...« Dalje: »Velika večina naših ljudi navzlic svoji »visoki kulturi« ne zna ceniti svobode, ni zmožna ljubiti domovine (»Domovina« misli tu bržkone sebes!), o kakih žrtvah za domovino in njeno svobodo pa niti slišati neče.« Čujte, liberalcem je naš narod preizobražen. Oni hočejo, da bi se tresel narod pred kapitalisti tako kot se je tresel kmet pred graščaki in jih na slepo in vse ubogal. Seveda, potem bi dejali liberalci, da je naš narod prebujen kljub analfabetizmu tako, kot noben narod na svetu. Zato, ker se noče naš narod ukloniti pred njimi, zato je robski narod, če bi padel na kolena, bi bil svobodoljubljen. Seveda spravlja »Dom.« to v zvezo z rapalsko pogodbo, da je ta sporazum zakrivil naš narod radi svoje pismenosti. Naj le kliče »Domovina«, da je treba narediti z zločinci kratek proces. Ta proces bo naredilo ljudstvo v nedeljo. Zakaj, če je kaj zločin, je zločin to, da kujejo iz narodne nesreče kapital in psujejo visoko kulturno stopnjo našega naroda, ter izrabljajo narodnost v nizke namene. Narod ve sam, kaj je delal, in kaj mu je treba storiti.

SOCIALPATRIOTJE IN KOMUNISTI ZOPET V ŠKOFJI LOKI.

V nedeljo so rdečkarji zopet vrgli mreže v tem nevhvaležnem revirju. Ker pa ljudstvo ne gre za njimi na shod, so šli to pot s shodom z a l j u d s t v o m : »sklicali« so shod na trg pred mestno hišo ali bolje pred glavno trafiko, kjer imajo deloma meščani in zlasti okoličani shod itak vsak svetek. Stvar sicer spominja na petelina, ki se je razkoračil na kupu gnoja in se ustil, koliko da ga je navozil; toda to nič ne de, da je le kaj ljudi!

Za 9. uro je bil napovedan shod socialdemokratov, za pol desetih shod komunistov. Toda devet je že davno odbilo, četrt na deset tudi, a trg je bil razen dveh, treh rdečkarjev še prazen. Seveda: kapucinska maša se je na žalost nekoliko zavlekla in ljudi še ni bilo iz cerkve. In ti, ki pridejo od maše na trg, naj bodo vaši pristaši, dragi sociji? Ne vzbujajte si praznih nad, ki jih bo ob tednu tako težko pokopati!

Ko je bila ob pol 10. uri množica pred trafiko dovolj velika, je neki socij ta nedeljski pojav krstil za »shod«, ljudje so se zdaj radovedno obrnili proti njemu in komedija se je začela. Da bi jo opisoval? Ni vredno: navadna melodija protifarske lajne »rdečega« sistema, zraven pa pri prvem shodu nekoliko zabavljanja proti komunistom, na drugem shodu pa proti socialpatriotu. Govorilo se je pač o kapitalizmu, ki ga je (razen Kristanovih milijonov in milijonskega premoženja drugih »rdečih« apostolov) treba vreči ob tla. Najhujiši kapitalisti so seveda »klerikalci«, ki jih bo že Bog kaznoval. Čujte, čujte, kako verni znajo biti sociji tam, kjer pride večina njihovih poslušalcev iz cerkve! Kaj bo rekel k temu notorični brezverec in »na kvatre« poročni Tone Kristan? — Vojsko so naredili »fariji«. In tako naprej do konca socialistovskega in potem med komunistovskim shodom.

Ko pa je govornik komun. začel hinavsko zavijati oči nad bednim položajem naših železničarjev, ki da jih je aprila pognal v mezdno gibanje, je nekdo izmed navzočih v odgovor na to nesramno laž konstatiral dejstvo, da je bila aprilska stavka politična in ne mezdna. Tedaj se je izkazal rek, da resnica oči kolje: Par komunističnih in nekomunističnih aprilskih stavkarjev je začelo skakati in kričati, kot da jih je pičil gad. Nikakega dokaza proti, le kričanje in psovanje. »Rdeča« kultura! Med šumom in hrumom se je shod menedža zaključil. (V nastali babilonski zmešnjavi tega ni bilo mogoče ugotoviti.) Večina zborovalcev je odšla nevoljna nad »rdečimi« divjaki na sijajni shod Ljudske stranke.

Šleval!

S šlevami zmerja ljubljanski liberalni advokat dr. Oblak Slovence, ker so se premalo odločno upirali Avstriji in njenemu nemštvu. Ko smo brali članke dr. Oblaka, bi vsakdo mislil, kak kremenit narodnak je g. dr. Oblak. Na njegove duševne spo-

sobnosti sicer od nekdaj nismo dali mnogo, vendar pa vsaj nismo preveč dvomili nad njegovim narodnjaštvom. Stvar pa je drugačna. Kdor hodi z maslom na glavi iz senice na solnce, se mu maslo raztopi. V podkrepitev tega starega slovenskega pregovora naj navedemo samo junaštva dr. Oblaka med vojno. Jugoslovanski junak dr. Oblak, ki so mu vsi drugi ljudje šleve in mevrze, ni med vojno niti pobegnil v Rusijo, niti se ni boril proti Lahom, niti ni rovaril proti Avstriji ter organiziral vojske na upor proti Avstriji, pač pa so videli v ljubljanskih gostilnah gospoda »Militärgerichtspraktikanta« dr. Oblaka zabavati se v družbi »prepričanih Jugoslovancev«, kakor so: Oberfinanzrat dr. Toman, Finanzprokuratorskonzipist dr. Justus v. Garzaroli, Ingenieure v. Tornago in Alfred Luckmann, Advokat Sixtus Reichsritter v. Fichtenau, Regierungskonzipist v. Helegla in Oberstabsarzt dr. Lusenberger. Na drugi strani pa se je dr. Oblak pridno ogibal slovenske družbe.

Dr. Oblak je tedaj pridno zahajal v nemško gledališče, v to nemško »Trutzburg« med nami, in se tako pridno bratil s svojimi nemškimi prijatelji, da so izjavljali: »Ja, wenn alle Einheimischen (sic!) ne »Slovenci« so wären, wie der Herr Joseph Oblak, dann wäre Krain wohl ein Dorado der Deutschen.« (Da, ko bi vsi domačini bili taki, ko gospod Joseph Oblak, bi bila Kranjska paradiz Nemcev).

Menimo, da nam boljšega spričevala o kremenitem narodnjaštvu dr. Oblaka ne more nuditi nihče bolje kakor ta nemška sodba.

Tudi razni drugi veljaki liberalne stranke, ki v javnosti mnogo več pomenjajo ko gospod Joseph Oblak, so hodili med vojsko podobna pota. Imeli so za to pač svoje razloge. In javnost jih pusti pri miru, ker tudi gospodje sami niso tako predrzni, da bi slovensko ljudstvo zmerjali s šlevami. Če pa gospod Joseph Oblak kot predsednik »Gospodstvskega zvena« meni, da je njemu sedaj vse dovoljeno, je treba, da javnost tudi izve za medvojna narodna junaštva gospoda, ki se piše: Herr Joseph Oblak. Nekdo.

Politične novice.

+ Krvavi izgredi v Bologni. Dne 22. novembra so se po seji svojega društva podali fašisti po mestu in prepevali patriotske pesmi. Ti so se razšli. Pred mestno hišo pa so se zbrali socialisti, ki so pričakovali obleganja novega mestnega sveta. Izobesili so rdečo zastavo, a vojaštvo je stražilo ulico v kordonu. Fašistom se je vseeno posrečilo, da so se približali mestni hiši, s katere so visele rdeče zastave. Nekaj fašistov je hotelo prodrati obroč vojaštva in priti na trg. Tedaj so padli iz gruč socialistov prvi strelji. Tudi z balkonov in oken mestne hiše, kjer so bili socialisti, so začele padati ročne bombe in strelji iz revolverjev. Množica se je razpršila. Vendar je spopad zahteval več žrtev. En občinski zastopnik je mrtev. Vsega je bilo mrtvih osem oseb in 72 oseb ranjenih. Aretirali so 64 oseb. Vrše se hišne preiskave. Našli so mnogo revolverjev in cel koš ročnih bomb.

Dnevne novice.

Organizatorični tečaj O. Z. se prične dne 6. decembra 1920 v Ljubljani. Udeleženci se zberejo ob 11. uri dopoldne v Ljudskem domu. Hrana in prenočišče bo stalo 30 K dnevno. Glede olajšav na železnici še ni odločitve, sporočimo pravočasno. Prijave pošljite nemudoma O. Z.

— Bombni napad na »Narodno tiskarno« v Gorici. K temu poročilo od včeraj moramo pripomniti še to, da so storilci napravili luknjo v mrežasto okno v ulici Croce z novimi kleščami, ki so jih pustili na mestu. Skozi napravljeno odprtino so vrgli bombo, vžgal se je papir in že natisnjena dela. Vodji in drugim, ki so prihiteli na pomoč, se je posrečilo udušiti ogenj. Zgorelo je več papirja in že natisnjena kolektarja ter Feiglove knjige. Škoda znaša 15 do 20 tisoč lir.

»Edinost« pripominja k temu, da se oblasti v Gorici še ni posrečilo iztakniti atentatorje na koncertu, zato so jim pa ti pred nosom in v eni najboljjudnejših ulic napravili luknjo v mrežasto okno v ulici Croce z novimi kleščami, ki so jih pustili na mestu. Skozi napravljeno odprtino so vrgli bombo, vžgal se je papir in že natisnjena dela. Vodji in drugim, ki so prihiteli na pomoč, se je posrečilo udušiti ogenj. Zgorelo je več papirja in že natisnjena kolektarja ter Feiglove knjige. Škoda znaša 15 do 20 tisoč lir.

— Društvo »Sodnih poduradnikov in slug za Slovenijo« v Ljubljani vabi g. stanovske tovariše za vpis in na ustanovni občni zbor, ki se vrši dne 5. dec. 1920 ob 14¹/₂ uri v sodnem poslopu v sobi št. 19. Vrešila se bodo tudi druga važna stanovska vprašanja, radi tega naj se g. tovariši iz Slovenije občnega zbora v obilnem številu udeležijo. Začasni odbor.

— Morilec lastne matere. Rajko Hrastnik, 18 letni sin železničarja, je v noči od 20. na 21. t. m. ubil v Postojni svojo mater,

jo zakopal v seno in nato neznano kam pobegnil. Domnevno je krenil v Jugoslavijo in se oblasti nanj opozarjajo.

— Otvoritev telefonske centrale z javno govorilnico pri poštnem uradu Novo mesto. Pri poštnem uradu Novo mesto se je otvorila dne 6. novembra t. l. telefonska centrala z javno govorilnico.

— Slovenske obrtnike-mojstre opozarja invalidski oddelek poverjenosti za socialno skrbstvo na sledeča dejstva: Velika večina slovenskih invalidov je zelo delatin redoljubna, izjeme so čedalje redkeje. Slovenski invalid je uvidel, da si le z lastnim sodelovanjem more izboljšati sedanje bedno stanje in zagotoviti si lepšo bodočnost. Mnogo slovenskih invalidov je tako pohabljenih, da ne morejo več opravljati svojih prejšnjih poklicev; zato se žele izučiti novih poklicev in invalidska uprava jih v tem pogledu podpira. Ustanovila je takozvano invalidsko šolo v Ljubljani, kjer dobivajo stanovanje, hrano in drugo oskrbo invalidi, ki se hodijo učiti v šole in k obrtnim mojstrom. Obrtniki-mojstri, ki imajo invalide-vajence, priznavajo soglasno, da imajo v teh invalidih prvovrstne redne in uporabne vajence, ter so z njimi povsem zadovoljni. Invalidska uprava želi, da bi se krogi obrtnikov-mojstrov za sprejemanje invalidov-vajencev kolikor mogoče razširili v Ljubljani in po drugih krajih Slovenije. Invalidska uprava jamči za vsakega invalida, ki ga pošlje kakemu mojstru v učenje; zato želi, da bi se mojstri, ki bi lahko sprejeli invalide za vajence, priglasili v našem uradu (Invalidski oddelek, št. Peterska vojašnica v Ljubljani). Tekom prihodnjega leta napravi invalidska uprava enak in morda še večji invalidski zavod v Celju. Za sedaj bi tudi invalidska uprava rada namestila invalide-vajence po drugih krajih in je pripravljena prispevati mojstrom samim za vzdrževanje invalidov ter pričakuje od strani mojstrov ponudb in priglasov.

Ljubljanske novice.

Ij Slovenski Rdeči križ v Ljubljani sklicuje za 26. novembra 1920 ob 5. uri popoldne v posvetovalnici Mestnega magistrata občni zbor. Temu občnemu zboru bo naloga določiti društvu pot za delovanje mirnega časa. Društvo bo skušalo v bodoče s pomočjo našega ljudstva posej kar najglobokeje v socialno delovanje. Naše ljudstvo trpi pod krutimi posledicami svetovne vojne in v tej bedi je prepričano svoji usodi — vsled česar prosimo, da se tega občnega zbora, na katerem se bo skušalo organizirati delo v lajšanje ljudske bede — vsakdo udeleži. Beda našega ljudstva je velika in delo v lajšanje te bede ogromno. Ne glejmo več, kako strada naše ljudstvo, ne glejmo, kako gladuje naša deca — vojne sirote — ne glejmo več, kako tava raztrgana, lačna in brez nadzorstva po svetu — temveč združimo se in otmimo jo pogina in delajmo na to, da vzraste iz nje pošten, zaveden narod.

Ij Praznik 1. decembra. 1. december se praznuje kot državni praznik ujedinenja troimelega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno enotno državo pod žezlom dinastije Karagorgjevičev. V ta namen se daruje ta dan ob 10. uri v tukajšnji stolnici sv. Nikolaja slovesna sv. maša z zahvalno pesmijo in z državno himno. Tudi v svetlišjih vseh drugih veroizpovedanj se vrši služba božja z običajnimi obredi. Na šolah se ne vrši pouk, v državnih in drugih javnih uradih in obratih in po možnosti tudi v zasebnih obratih naj delo počiva vsaj med službo božjo, da se more čimvečje število prebivalstva udeležiti proslave. Po cerkveni slavnosti se vrši vojaška parada, po paradi pa v slavnostnih prostorih predsedništva deželne vlade svečana poklonitev. Vsi državni uradi in javna oblastva naj razobešijo na svojih poslopih državne zastave. Tudi zasebniki se pozivljajo, da okrase svoje hiše z državnimi in narodnimi zastavami. Društva in korporacije, ki se žele udeležiti svečane poklonitve, naj to prijavijo ustmeno ali pismeno predsedništvu deželne vlade do 30. t. m.

Ij Nesreča s samokresom. S samokresom sta se igrala na Selu dva dečka. Samokres se je izprožil in je eden dečkov, imenom Pip, zadobil težko poškodbo ter se je oddal v bolnico. — Starši, pazite na otroke in shranite pred njimi orožje!

Ij 5 verižnikov aretiranih. Sinoči dne 24. novembra 1920 je bilo v neki gostilni v Metelkovi ulici aretiranih 5 verižnikov iz Huma pri Rogški Slatini, ki so hodili že dalje časa v Ljubljano po tobak in jajca ter odvažali.

Ij Nočni napad. K. C. krošnjar, stanujoč Kamna Gorica, je naznanil na policijskem inšpektoratu v Šiški, da ga je 21. t. m. okrog 23. ure, ko je prišel iz gostilne Maver v Sp. Šiški, ustavil nek vojak S. K. z besedami: »Kam ideš, šta nosiš, kaži pasuš«. Vojak je zgrabil z desno roko za njegovo nahrbtnik, v katerem je imel 16 m. skuna, vrednega 534 dinarjev, z levo roko je pa držal za svoje bodalo. Ovaditelj je takoj uvidel, da ima opraviti z napadalcem, ki mu je najbrže hotel oropati blago, kate-

rega je nosil v nahrbtniku. Začel je klicati na pomoč in zbežal skozi dvorišče v vežo omenjene gostilne. Vojak je tekel celo v vežo za njim. V veži je vojaka ustavil pekovski pomočnik V. K. ter ga vprašal, kaj hoče. Vojak je odgovoril, da je od straže in da je hotel videti pasuš, nato pa je vojak takoj zbežal skozi gostilno na cesto in od tam proti barakam letalske eskadrile. V gostilni se nahajajoča M. G. in F. R. sta vojaka zasledovala in v bližini barak letalske eskadrile ujela ter izročila straži.

Zveza papirniškega delavstva.

Delavstvo papirniških tovarn Vevec, Medvode in Gorice je stavilo svoje zahteve dne 15. oktobra t. l. Dne 30. okt. so se vršila pogajanja, kakor smo takrat poročali. Te dni smo šele dobili v roke zapisnik, sestavljen pri teh pogajanjih, ki ga v celoti po originalu priobčujemo. Glasi se:

Zapisnik,

sestavljene dne 30. oktobra 1920 med delavstvom obeh organizacij papirnic Vevec, Gorice in Medvode in tovarniškim ravnateljstvom za vse tri tovarne. Navzoči:

Zaupniki delavstva vseh treh tovarn, zastopniki obeh organizacij in ravnatelj Alfred Pildner v. Steinburg, Konrad Mohrbacher in Anton Wultsch.

Sporazum se glasi s pridržkom odbritve upravnega sveta.

1. Profesionalisti I. kategorije dobijo temeljno mezdo 70 K, II. kategorije 60 K, III. kategorije 50 K.

2. Mlinarji (Mühlenbereiter), limarji, mešalci, kuharji lima, 1. in 2. strojni pomočniki, kurjači, sušilci, vodje kalandrov ter njih pomočniki, vodje rezalnih strojev za počez: 25%. Vsem ostalim moškim kategorijam ter delavkam 20%.

3. Draginska doklada za ženo se zvišuje na 2 K, za vsakega otroka do 14. leta na 1 K.

4. Podpora invalidnim delavcem se zvišuje za 25%.

5. Vse dosedaj obstoječe določbe, v kolikor se ne spremenijo po teh zahtevah, ostanejo tudi nadalje v veljavi.

6. Izvzeti od tega poviška so zaslužki zaviljacev (Packer) ter nakladalcev, ker so se njih zaslužki že pri zadnjih pogajanjih zvišali.

7. Izplačilo se izvrši že od zadnje mezdne liste, in sicer od 19. okt. 1920.

Predležeci zapisnik se prebere, zaključi in podpiše.

V e v e c, dne 30. oktobra 1920.

A. Steinburg l. r., A. Wultsch l. r., Mohrbacher l. r.

Ivan Rešek l. r., Arko Viktor l. r., Vinko Toni l. r., Grad Franc l. r., Cvajnar Johan l. r., Peternel Jožef l. r., And. Luštrek l. r.

Tako so se ta zanimiva pogajanja končala. Naše zahteve so merile na to, da bi se vsem delavcem v enaki višini zvišale plače, ne po odstotkih sedanjih plač, ampak za vse enako po 25 K dnevno. Da se to ni doseglo, je pa zakrivil zastopnik socialdemokratske strokovne komisije drug Novšak, ki je v priči vseh izjavil, da so zahteve delavstva veliko pretirane. Seveda na tako izjavo zastopnika organizacije delavstva, gotovo tovarna ne bo kaj takega dovolila.

S tem je jasno dokazano, kaj ima delavstvo pričakovati od rdeče internacionale, kateri načeljuje g. Kristan. Če do sedaj še niso sprevredili delavci, da jih socialdemokratska organizacija vleče za nos in išče le od njih težko prislužene kronice, imajo gospodje tu jasen dokaz. Tovariši, spreglejte že enkrat in pokažite brezvestnim pijavkam hrbet ter pristopite k naši organizaciji, ki edina v resnici skrbi za koristi delavstva.

Volitve v konstituanto so tu! Vsi zavedeni delavci, kateremu je za zboljšanje njegovega žalostnega položaja, naj štejejo dan volitve skrinjice do tri in v tretjo odpre roko, da zleti kroglica za S. L. S. ki je edina prava zastopnica vseh stanov. V vse druge skrinjice pa pokažimo figuro. Tako bomo storili svojo dolžnost in veliko delavcev naj se zaveda, da je njegova sveta dolžnost, da gre voliti!

Tovariši, pazite, da ne ostane nobeden doma!

Ste prehlajeni? Imate bolečine v prsih? V grlu? Ali kašljate? Imate nahod? — Dobri prijatelji v takih hudih dneh Vam je Fellerjev Elza fluid! 6 dvojnatih ali 2 velikih specialnih steklenic 42 K. Država trošarina posebej. Zagorski sok zoper kašelj in prsne bolečine 1 steklenica 9 K.

Slaba hrana Vam je pokvarila želodec? Fellerjeve prave Elza-kroglice Vam spravijo v red! 6 škatlic 18 K. Omotaj poštnina posebej, a najceneje. Eugen Feller, Stubica donja, Elza t. št. 245, Hrvatska.

Odgovorni urednik Jože Rutar. Izdajatelj konzorcij »Večernji list«. Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.